

EDUSKUNNAN VASTAUS 125/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain ja hallintolainkäyttölain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain ja hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 85/2012 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 13/2012 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) 2, 3, 5—9, 11 ja 12 §, sellaisena kuin niistä on 8 § laissa 465/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tuomioistuimessa käsiteltävässä lainkäyttöasiassa. Tuomioistuinta koskevia tämän lain säännöksiä sovelletaan myös valitusasioita käsittelemään perustettuihin lautakuntiin, joissa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996).

Rangaistuksen alentamisesta oikeudenkäynnin viivästymisen perusteella säädetään rikoslaissa (39/1889). Hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen lieventämisestä oikeudenkäynnin viivästymisen perusteella säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Korvausta viivästyksestä aiheutuneesta vahingosta voidaan tämän lain estämättä saada siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *viranomaisella* valtion virastoa ja laitosta, Ahvenanmaan maakunnan viranomaista, kunnallista viranomaista, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta sekä muuta julkista hallintotehtävää hoitavaa;

2) *hallinnollisella seuraamuksella* kurinpitorangeaistusta, rikkomus- ja valvontamaksua, ve-

ronkorotusta ja muuta hallinto- tai hallintolainkäyttöasiassa määrättyä rangaistuksen luonteista seuraamusta.

3 §

Oikeus hyvitykseen

Yksityisellä asianosaisella on oikeus saada valtion varoista 6 §:ssä tarkoitettu kohtuullinen hyvitys, jos oikeudenkäynti viivästyy siten, että se loukkaa asianosaisen oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa.

Hallintolainkäyttöasiassa oikeus hyvitykseen 1 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä on vain sellaisella yksityisellä asianosaisella, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia välittömästi koskee.

5 §

Oikeudenkäynnin alkamisajankohta

Oikeudenkäynnin kestona huomioon otettava aika alkaa:

- 1) riita- ja hakemusasiassa asian vireilletulosta tuomioistuimessa;
- 2) rikosasiassa siitä, kun toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut vastaajalle hänen tekemäkseen epäilystä rikoksesta tai kun häneen kohdistettu rikosepäily on olennaisesti vaikuttanut hänen asemaansa;
- 3) asianomistajan vaatimuksen vireilletulosta tuomioistuimessa.

Hallintolainkäyttöasiassa oikeudenkäynnin kestona huomioon otettava aika alkaa, kun vireillepanoasiakirja on toimitettu asianomaiselle tuomioistuimelle tai viranomaiselle. Oikeudenkäynnin kestonä huomioon otettava aika alkaa kuitenkin jo oikaisuvaatimuksen tai muun vastaavan hallintomenettelyssä käsiteltävän vaatimuksen tekemisestä, jos tällainen vaatimus on lain mukaan tehtävä ennen kuin päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Erityisestä syystä oikeudenkäynnin kestonä huomioon otettava aika voi alkaa tätä aikaisemmasta ajankohdasta.

Hallinnollisen seuraamuksen määräämistä koskevassa asiassa oikeudenkäynnin kestonä

huomioon otettava aika alkaa, kun viranomainen on käynnistänyt seuraamukseen johtavan menettelyn ja antanut sen tiedoksi asianosaiselle.

6 §

Hyvityksen määrä

Hyvityksen tarkoituksena on korvata oikeudenkäynnin viivästymisestä asianosaiselle aiheutunutta huolta, epävarmuutta ja muuta niihin rinnastettavaa haittaa.

Hyvityksen määrä on 1 500 euroa vuodessa kultakin vuodelta, jona oikeudenkäynti on tuomioistuimen tai viranomaisen vastuulla olevasta syystä viivästynyt. Hyvityksen yhteismäärää korotetaan enintään 2 000 eurolla, jos pääasia on erityisen merkittävä asianosaiselle. Asiaa pidetään erityisen merkittävänä, jos se liittyy välittömästi henkilön terveyteen, toimeentuloon, oikeudelliseen asemaan tai muuhun vastaavaan seikkaan. Hyvitystä voidaan alentaa tai korottaa 4 §:n 1 momentissa mainitun tai muun niihin rinnastuvan seikan perusteella.

Hyvitys on enintään 10 000 euroa. Hyvityksen enimmäismäärä voidaan erityisestä syystä ylittää.

Oikeutta hyvitykseen ei ole siltä osin kuin rangaistusta alennetaan tai hallinnollista seuraamusta lievennetään viivästymisen perusteella. Jos hyvitystä on aiemmin määrätty lainvoimaisella ratkaisulla samassa asiassa, se otetaan vähennyksenä huomioon uutta hyvitystä määrätessä.

7 §

Hyvityksen vaatiminen

Hyvitystä on vaadittava pääasiaa käsittelevältä tuomioistuimelta. Vaatimus on tehtävä hyvissä ajoin ja viimeistään ennen pääasian käsittelyn päättymistä puhevallan menettämisen uhalla.

Vaatimusta ei voi tehdä vasta korkeimmassa oikeudessa eikä valituslupaa edellyttävässä asiassa korkeimmassa hallinto-oikeudessa ilman pätevää syytä.

Vaatus voidaan tehdä kirjallisesti tai suullisesti. Vaatus on perusteltava.

8 §

Valtion puhevallan käyttäminen

Valtion puhevaltaa hyvitystä koskevassa asiassa käyttää syyttäjän ajamassa rikosasiassa syyttäjä ja muussa asiassa Valtiokonttori. Valtiokonttorille ei varata tilaisuutta tulla kuulluksi hyvitystä koskevasta vaatimuksesta, ellei siihen ole erityistä syytä.

9 §

Hyvitysvaatimuksen ratkaiseminen

Tuomioistuin ratkaisee hyvitysvaatimuksen samalla kun se ratkaisee pääasian. Hyvitysassiassa toimivaltainen on kokoonpano, joka on pääasiassa toimivaltainen.

Tuomioistuimen on hyvitysvaatimusta koskevassa ratkaisussaan todettava myös, missä tuomioistuimissa tai viranomaisissa asian käsittely on olennaisesti viivästynyt.

Tuomioistuimen on ilmoitettava hyvityksen määräämistä koskevasta ratkaisustaan viipymättä Valtiokonttorille. Päätöksen tiedoksiannosta hallintolainkäyttöasiassa säädetään hallintolainkäyttölaissa.

11 §

Muutoksenhaku

Tuomioistuimen hyvitysvaatimuksesta antamaan ratkaisuun haetaan muutosta kuten pääasiassa.

Valitusoikeus on hyvitystä vaatineella asianosaisella. Lisäksi valitusoikeus on 12 §:n 2 momentissa tarkoitettulla yhteisöllä, laitoksel-

la ja lautakunnalla, jossa tuomioistuin on todennut asian käsittelyn viivästyneen.

12 §

Hyvityksen maksaminen

Hyvitys maksetaan asianosaiselle kuukauden kuluessa siitä, kun hyvitystä koskeva ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi. Hyvityksen maksaa Valtiokonttori.

Valtiokonttori perii Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalta, itsenäiseltä julkisoikeudelliselta laitokselta, muulta julkista hallintotehtävää hoitavalta ja valituksen käsitelleeltä muulta kuin 3 momentissa tarkoitettulta lautakunnalta tätä kuultuaan tämän osuudeksi arvioitun määrän maksetusta hyvityksestä ja 10 §:ssä tarkoitettuihin kuluista, jos asian käsittelyn on todettu viivästyneen tämän toiminnassa.

Valtiokonttori perii asianomaista ministeriötä kuultuaan tämän osuudeksi arvioitun määrän maksetusta hyvityksestä ja 10 §:ssä tarkoitettuihin kuluista siltä ministeriöltä, jonka toimialaan kuuluvassa tuomioistuimessa tai viranomaisessa asian käsittelyn on todettu viivästyneen, jos ministeriön osuudeksi hyvityksestä arvioidaan vähintään 3 000 euroa.

Kiellosta ulosmitata hyvitys ja hyvityksen verovapaudesta säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa tuomioistuimessa tai 2 §:n 1 momentissa tarkoitettussa lautakunnassa vireillä olevassa asiassa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

hallintolainkäyttölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään hallintolainkäyttölakiin (586/1996) uusi 30 a § seuraavasti:

5 luku	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
Valituksen tekeminen	20 .

30 a §

Arvio asian käsittelyajasta

Valitusviranomaisen on asianosaisen pyynnöstä ilmoitettava hänelle arvio asian käsittelyajasta.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 2012
